

**THE PRAXEOLOGICAL PREMISES OF THE VIOLONIST SCHOOL
ESTABLISHMENT IN REPUBLIC OF MOLDOVA
PREMISELE PRAXIOLOGICE ALE CONSTITUIRII ȘCOLII VIOLONISTICE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

*Marina Cosumov, PHD, Associate Professor,
Alecu Russo Balti State University, Republic of Moldova*

***Abstract.** This article presents the central aspects of the formation and development of the violonist school in the Republic of Moldova. It is an initiation in the formation and development of the national violin school, the labyrinth of which is very diverse and very complex in terms of the styles, influences, thoughts and the specifics of different violin schools. The author presents exhaustively and relatively the notorious personalities of pedagogic-interpretive art with direct reflections on national violonist art and culture.*

***Key words:** musical education, musical, violonist teaching, violonist hat, violinist repertoire.*

Arta violonistică din Republica Moldova reprezintă un sistem complex, ce include arta interpretativă, pedagogia și creația componistică. Acest sistem este rezultatul unei dezvoltări istorice îndelungate, în care au fost asimilate tradițiile folclorice autohtone, dar și experiența culturii muzicale europene și mai ales a celei ruse.

Nivelul profesionalismului interpretativ-violonistic înalt se datorează, totodată existenței unei școli violonistice puternice, ce are tradiții bogate în interpretarea violonistică acade-

mică și rădăcini extinse de formare a acesteia în condițiile arealului pedagogilor-violoniști de talie mondială. În aceste condiții, pedagogia violonistică din Republica Moldova a elaborat principii de combinare armonioasă a componentelor național și internațional în procesul didactic. Acest fenomen se manifestă prin alegerea repertoriului pedagogic care include opusuri ale autorilor occidentali, ruși și autohtoni, specificul procesului didactic fiind dictat de tratarea duală a viorii, atât în calitate de instrument academic, cât și în calitate de instrument popular.

Leagănul și sursa primară a școlii violonistice, în general, este Italia. De aici au pornit rădăcinile adânci și extinse ce aveau să aducă, spre începutul sec. XIX, compozitori, interpreți și pedagogi-violoniști pentru întreaga Europă. De aici a început fluxul de italieni care au făcut un export intens de talente, ajungând astfel în Germania, Austria, Franța, Anglia ș.a. Acești italieni nu numai că erau împinși de a cunoaște alte centre muzicale, alt public, dar erau și purtătorii artei italiene spre alte țări, pe care o propagau prin violoniști de faimă, conștienți de valoarea lor tehnică și a muzicii italiene pe care o răspândeau în întreaga Europă, până ce s-au format școlile naționale. Mulți dintre ei și-au încheiat cariera și viața pe meleaguri străine, după ce și-au adus un aport remarcabil la dezvoltarea vieții muzicale în țările în care au fost adoptați sau naturalizați.

G. B. Viotti a fost unul din cei mai mari violoniști ai sec XVIII din Europa, care prin cariera sa pedagogică și interpretativă realizată la Paris și Anglia, a pus bazele școlilor naționale franceză și engleză. Mai mult ca atât, a fost un virtuoz superb, influența căruia asupra cântatului la vioară și asupra producției tonului violonistic a rămas una din cele mai importante. Ca violonist, Viotti a fost privit nu numai ca cel mai mare interpret al timpului său, ci și fondatorul școlii moderne de vioară.

Șederea lui Viotti la Paris și activitatea sa muzicală dusă aici, a avut ca urmare transplantarea principiilor școlii și artei italiene a viorii în Franța și formarea de discipoli francezi care au dus ulterior școala franceză de vioară pe culmi superioare. Este vorba de trei mari discipoli ai lui Viotti, care au format așa-numitul „Trio Francez” – P. Rode, R. Kreutzer și P. Baillot. Prin virtuozul violonist ungar J. Bohm, fostul elev al lui Rode, Viena dispunea la înc. sec. XIX de o școală de vioară înfloritoare pornită tot de la Viotti.

Un alt violonist vienez și un remarcabil elev al lui Bohm a fost I. Dont. Violonist, compozitor și pedagog celebru al secolului XIX. Este autorul celor 24 de studii și capricii care, prin valoarea lor muzicală și tehnico-violonistică, sunt deosebit de utile în dezvoltarea tehnicii superioare a cântatului la vioară. Realizarea preciziei și siguranței în execuția/studierea lor, în vederea obținerii tempoului original și al expresiei, va începe numai după ce intonația, ritmicitatea, claritatea și egalitatea sunetului au fost înfăptuite în mod cursiv în mișcare moderată.

Din punct de vedere tehnic ele îmbrățișează problemele esențiale de virtuozitate, dezvoltate de marii violoniști ai secolului XIX: N. Paganini, H. Ernst, H. Wieniawski etc., constituind astfel, treapta premergătoare studierii compozițiilor acestora, precum și a creațiilor compozitorilor romantici și moderni.

I. Dont va rămâne cunoscut ca fost pedagog și metodist excelent al viorii, edițiile de studii ale căruia sunt veriga principală în formarea oricărui violonist pe baze moderne, raționale și științifice.

Traseul școlii italiene, care a pus bazele celei vieneze, a dat naștere, de asemenea, unei alte personalități care a avut un rol important în dezvoltarea școlii ruse de vioară. Este vorba de L. Auer, fostul elev al lui I. Dont.

L. Auer s-a înscris în istoria artei violonistice prin îndelungata sa activitate, de peste 60 de ani, în domeniul predării viorii. Este greu de vorbit despre o metodologie specifică școlii lui Auer. Și totuși, metoda lui a existat și există. Ea este arta de a produce persona-

lități și violoniști mari din talente reale, în funcție de particularitățile și individualitatea lor. În concepția lui Auer, aplicarea tehnico-interpretativă la vioară depinde de înzestrarea, entuziasmul și personalitatea fiecărui violonist.

Această epopee pedagogică fiind poate unică prin formele de expresie și rezultate practice, școala lui Auer dând lumii cei mai mari violoniști ai sec. XX, printre care I. Heifetz, M. Elman, N. Milstein, M. Piastro și nu în ultimul rând, Marcu Pester – violonistul și pedagogul care a adus o contribuție considerabilă în constituirea școlii violonistice moldovenești, acesta din urmă oferind o altă pleiadă de violoniști celebri printre care – G. Neaga, B. Cotlearov ș.a.

Aici trebuie să remarcăm contribuția lui Auer în formarea unor așa pedagogi ca – P. Kahovski, M. Zasserman, L. Kann – pedagogi-violoniști care au pus bazele școlii violonistice din țară, activând la sf. sec. XIX – înc. sec. XX în unul din cele mai influente și primare centre de cultură de atunci – Școala de muzică sub conducerea lui V. Gutor.

Aici remarcăm și personalitatea lui J. Dailis, un alt pilon care a contribuit la fondarea școlii violonistice moldovenești, implementând tradițiile interpretative și pedagogice europene, acumulate prin absolvirea Conservatoarelor din Elveția și Bruxelles și formatorul unor așa interpreți ca: S. Lunchevici, H. Șirman, G.Eșanu ș.a.

Un alt centru muzical care a cunoscut o dezvoltare spectaculară, lăsând în urmă interpreți și pedagogi violoniști care aveau să contribuie și ei în dezvoltarea școlii violonistice moldovenești a fost Conservatorul de Odesa, în frunte cu violonistul P. Stoleraski. După absolvirea Conservatorului din Varșovia, în 1920 a fost integrat profesor la Conservatorul din Odesa, devenind o figură legendară, un geniu al învățământului viorii. Cu el s-au pregătit cei mai buni violoniști, printre care celebrul N. Milstein și D. Oistrach.

Oistrach a avut un model tehnic propriu. Ambele mâini funcționau cu precizie și siguranță. Conceptul lui, privind stăpânirea viorii avea la bază cultivarea sunetului care depinde de stăpânirea arcușului. El compara trăsătura de arcuș cu respirația, fiind convins că un sunet frumos trebuie să pătrundă nu numai cantilena, dar și orice pasaj tehnic.

La Oistrach, rolul vibratoului era subordonat arcușului în producerea sunetului. El folosea vibratoul cu mare subtilitate și varietate, de la tonuri „albe”, la tonul pasional, senzual, predominând vibratoul din poignet. Digițațiile sale erau raționale și destul de moderne în prevenirea unor glissando-uri nenesesare și folosirea extensiilor.

Oistrach a fost, de asemenea, un eminent profesor. Un violonist cu o astfel de disciplină mentală și muzicală era în mod firesc predestinat să fie și un bun profesor. Era un mare pedagog, considerându-și clasa un laborator creativ, merit să influențeze creșterea artistică atât a studenților, cât și a profesorului însuși. S-ar crede că un profesor interpret de talia lui Oistrach ar pune accent pe latura demonstrativă în clasă, dar, dimpotrivă, el demonstra numai când începea să lucreze o creație nouă, ajutându-l pe student să rezolve problemele specifice. Odată ce creația era învățată, Oistrach nu cânta, în scopul de a lăsa studentul să găsească soluțiile lui la problemele tehnice și muzicale, să-și dezvolte propria viziune artistică.

Prin elevul său A. Caușanschi (fost profesor de vioară la Cons. „G. Muzicescu” din Chișinău), principiile interpretative și pedagogice ale lui D. Oistrach au prins rădăcini ce aveau să se extindă până azi în evoluția școlii naționale de vioară, și anume prin alți pedagogi violoniști contemporani – B. Dubosarski, H. Gaber ș.a.

Un alt continuator al tradițiilor și influențelor școlii de vioară rusești implementate în Moldova, este absolventul Conservatorului din Moscova, clasa prof. Israel Iampolski – A. Tușmalov.

E. Vlaicu – prof. de vioară la actuala AMTAP, este produsul format la intersecția influențelor europene și ruse ale școlii de vioară moldovenești, fiind discipola lui A. Tușmalov (elevul lui Iampolski), dar și a lui B. Cotlearov (fostul elev al lui Marcu Pester, la rândul său elev al lui Auer).

Tradiția școlii violonistice din Moldova reprezintă mai întâi de toate consecința unei construcții pedagogic-interpretativă îndelungate, materializată prin inserții și implementări ale influențelor europene și ruse.

Bibliografie:

1. PÂRNUȚĂ Gh., 1985, *Din istoria învățământului muzical românesc*, în Studii de muzicologie, vol. XIX, București.
2. PINCHERLE M., 1968, *Lumea virtuozilor*, București, Editura Muzicală.
3. SCHEESER R., 1984, *Metodica studiului și predării instrumentelor cu coarde*, Iași, Editura Timpul.
4. SÎRBU I., 1994, *Vioara și maeștrii ei*, București, Editura Muzicală.
5. ȘERFEZI I., 1967, *Metodica predării muzicii*, București, Editura didactică și pedagogică.